

A debreceni üzemi-honismereti vetélkedő mérlege

A Honismeret 1980. évi 3. számában a debreceni üzemekben szervezett honismereti vetélkedő második évről adtunk híradást. Most e szép akció befejezéséről szólhatunk, s bizonyos mértékben annak mérlegét is megvonnhatjuk.

Sikerült gondolat volt a honismereti-helytörténeti-műemlékvédelmi témát az üzemeknek történetével és a termelési kérdésekkel összekapcsolni. Sikerült volt a gondolat, de nem volt könnyű a feladat. Különös gondot jelentett a kettő megfelelő arányának a megtalálása, s a vetélkedő anyagába való beépítése. Amennyiben egyoldalúan csak a honismereti jellegű témákra építünk, könnyen elszakadhatunk volna az üzemtől, a termeléstől, napjaink életétől. Az üzem története, termelési kérdésének a hangsúlyozásával pedig veszített volna a vetélkedő honismereti jellegéből, vonzerejéből. Ez esetben a résztvevő brigádok tagjai a sokat hallott, állandó napirenden lévő üzemi-termelési kérdések egyik versenyformáját látták volna a versenyben.

Szerencsés véletlen, de részben a tudatos elképzelésnek is köszönhető, hogy e valóban hosszúnak tűnő hároméves vetélkedőnek nemcsak végig voltak gazdái, hanem ugyanazok is maradtak. Az ÉDOSZ nagy debreceni üzemeiben résztvevő brigádok, sőt több üzemen a vállalatok vezetői, igazgatói nemcsak segítők, hanem mind az előkészületekben, mind pedig az üzemi és a városi versenyben megértő támogatói, s a szó nemes értelmében vett patronálói voltak. A három év alatt sem az üzemi brigádtagok felkészítésének, sem az ott rendezett vetélkedőnek nem volt olyan problémája, amiről az irányítók nem tudtak, s nem segítettek volna. Talán ezzel is magyarázható, hogy sem a részvételben, sem a tartalomban nem volt hanyatlás, sőt fejlődést lehetett tapasztalni.

Az első évben a szűkebb haza, Debrecen, és a brigádok életének bemutatása volt a cél. A második évben Hajdú-Bihar megye múltja, kialakulása, műemlékei, jelentősebb városai és az üzem története volt a téma. A befejező harmadik évben hazánk és Budapest múltja, műemlékei mellett, az ÉDOSZ 75 éves története volt a vetélkedő anyaga.

A színvonal sem az üzemek között, sem az üzemeken belül nem volt azonos, sőt igen gyakran nagy eltérés volt tapasztalható. Ennek ellenére az üzemi döntőknek minden évben jobb lett a hangulata. Egyre inkább tapasztalható volt, hogy a brigádok tagjai nemcsak a szervezett előadásokon, filmvetítéseken, sétákon és a budapesti kiránduláson szereztek ismereteket és élményeket, hanem ezeket az önálló ismeretszerzés sok módjával gyarapították. Örömmel állapít-

hatjuk meg, hogy nem volt gond a benevező brigádok számával, sem pedig azok felkészítésével, ami a helyi igényeknek és adottságoknak megfelelően történt. A Debreceni Konzervgyárnál a harmadik évben éppen a benevező brigádok nagy száma okozta a gondot: ötvenhat, igen jól felkészült brigád nevezett be, s az üzemi döntő megszervezése komoly gondot és feladatot jelentett.

Az MSZT új debreceni székházának dísztermében 1981. február 6-án került sor a döntőre. Az országos viszonylatban is hasznos kezdeményezést figyelemmel kísérte, s a vetélkedő befejezésén részt vett *Bogyó László*, az ÉDOSZ KV. Kulturális Osztályának képviselője. Úgy érzem e verseny nemcsak szép díjakat és elismerést adott, hanem lehetőséget, segítséget az üzemeken belüli korszerű ismeretszerzéshez. A szülőföld, a szocialista haza jobb megismerésére és megszeretetésére megvan az igény, amire a honismereti-közművelődési kérdésekkel foglalkozóknak érdemes nagyobb figyelmet fordítani.

Dr. Szamosújvári Sándor

Honismereti fórum Egerben

Az 1980. évi III. Országos Honismereti Konferencia kiemelt feladatként kezelte a szakkörvezetők képzését, továbbképzését. Színvonalas honismereti munka szakképzett vezetőgárdával érhető csak el. Ezzel kapcsolatosan Albizottságunk elsődleges feladatának tekintette az iskolai és intézményi honismereti közösségek „feltérképezését”. E munka eredményeként tudtuk meg, hogy *Heves megye iskoláiban és intézményeiben 39 honismereti szakkör működik 765 taggal*. A csoportok 70%-ában általános iskolások vesznek részt, sajnos kevés a mozgalomban a középiskolás és a felnőtt. Tájékoztottunk a szakkörvezetők szakképzettségét, a közösség érdeklődési körét illetően is, hogy a továbbképzés programját ennek megfelelően alakíthassuk. Abból az alapelvből kiindulva, hogy a mozgalom feladata az elvi koordinálás, 1981. április 9-én fórumot teremtettünk *Heves megye intézményeiben és iskoláiban működő honismereti körök vezetői és a megye művelődési szervei, intézményei, az ifjúsági mozgalom vezetői* részvételével.

Az egész napos program keretében a résztvevők tájékoztatást kaptak a Honismereti mozgalom időszerű kérdéseiről, a Múzeum és a honismereti mozgalom lehetőségeiről, az úttörőmozgalom és a honismeret kapcsolatáról, valamint a honismereti szakkörvezetés módszertani és gyakorlati kérdéseiről. A fórum keretében lehetőség nyílt arra, hogy a közösségek vezetői felvetett kérdéseikre, problémáikra választ kapjanak,

ugyanakkor tájékoztatást is adtak a megye művelődési vezetőinek mindennapi tevékenységéről.

Disceretes együttműködési készség nyilvánult meg a fórumon: a Pedagógus Továbbképzési Kabinet felajánlotta közreműködését egyrészt a szakfelügyeleten keresztül, másrészt hogy a történelemszakos iskolai munkaközösségvezetők továbbképző tanfolyamának programjába beépítik a honismerettel kapcsolatos tudnivalókat. A Művelődési Központtal közösen szervezett két éves honismereti tanfolyam ebben az évben fejeződött be, és 1982-ben újabb tanfolyam szervezését tervezzük. A Megyei Tanács Művelődési Osztálya egy nyári, 2–3 napos bennlakásos tanfolyam feltételeinek megteremtését helyezte kilátásba. Ugyanakkor javasolta, hogy egyéb jellegű továbbképzéseken honismereti kérdésekkel is foglalkozzanak. A Megyei Múzeumi Szervezet igazgatója a honismereti dolgozatok publikálását szorgalmazta, javasolta, hogy a Hazafias Népfront, a Művelődési Központ, a Megyei Levéltár, a Múzeum közreműködésével adjon ki módszertani füzetet, melynek gazdája a HNF Honismereti Albizottsága legyen. Javasolta továbbá, a folyamatos kapcsolattartást, a szakörök működését segítő helyszíni látogatásokat.

A fórumon elhangzottak alapján a Honismereti Albizottság meghatározta a soron lévő feladatokat. Bizottságunk minden tagja vállal egy-egy területet, és a tapasztalatokról beszámol. Ezenkívül a Hazafias Népfront Heves megyei Elnöksége javaslatot továbbított a Megyei Tanács Művelődési Osztályához honismereti tanácsadó (szakfelügyelő) foglalkoztatására.

A mindennapi gyakorlati, módszertani segítség érdekében helyet kértünk a megyei lap vasárnapi mellékletében, hogy előzetesen összeállított tematika alapján Albizottságunk – más szakemberek bevonásával is – publikáljon. A módszertani füzet kiadását a múzeumi hónapra tervezzük.

A továbbképzési lehetőségeit illetően élni fogunk a Továbbképzési Kabinet és a Művelődési Osztály, valamint a Művelődési Központ ajánlásaival. Az SZMT, a TESZÖV, a KISZÖV, a MESZÖV együttműködésével számbavesszük az ipari üzemekben és szövetkezetekben működő honismereti köröket, egyéni gyűjtőket, krónikaírókat. A díszítőművészeti körök vezetői részére pedig 1981. május 2-án az V. Észak-magyarországi Kaláris programja keretében szakmai tanácskozást rendeztünk.

Végül megemlítem: a Népfront Zala és Heves megyei Bizottsága együttműködése alapján (a Megyei Úttörőelnökséggel, és a Megyei Úttörőházal közösen) cseretábort szerveztünk Göcsejben, illetve Felsőtárkányban a honismeret ifjú

híveinek. A házigazda mindkét megyében a Honismereti Albizottság. Az egymáshoz eljuttatott programjavaslatok alapján készítettük, szerveztük számukra ezt a tábort, hogy ez a szórakozáson, élményadáson túl személyiségformáló eseménnyé is váljék.

Hajdú Jánosné

Táncházak találkozója Kolozsvárott

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az előzők kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.” (Kodály Zoltán)

A népi kultúra, a népművészet megőrzésére, megismertetésére, megbecsülésére Magyarországon is számos örvendetes törekvéssel találkozunk, mégis szembeötlő a mai romániai magyar fiatalok érdeklődése a néphagyományok iránt. Igényük, hogy a feledésbe menő értékek szervesen beépüljenek életükbe. A fiatalok felfedezték a népköltészet, a népzene, a népi díszítőművészet után – elsősorban önmaguknak – a néhol még élő paraszttáncokat. A népi táncokat a hivatásos és a műkedvelő együttesek színpadra stilizáltan éltették és éltetik tovább. Ezek az erdélyi fiatalok a tánc eredeti rendeltetését kívánják visszaadni, hogy az ne csupán színpadi élmény, hanem közösségi szórakozás legyen, ne csak nézőtéri szemléltető, hanem cselekvő részesei legyenek annak.¹

A képzett zenész fiatalok olyan tökéletesen sajátították el a paraszttáncok előadásmódját, hogy egy-egy falusi mulatság résztvevői észre sem veszik, ha ők játszanak a megszokott zenészek helyett. A falvakban betanult paraszttáncokat több ezer városi munkásfiatalnak és diáknak tanítják meg, akiknek ez nem csupán kulturált szórakozást biztosít, hanem igen jó közösségteremtő eszköz is. A falvakkal való állandó kapcsolatuk miatt táncuk megőrzik eredetiségüket. A legtöbb táncházban heti két alkalommal találkoznak a fiatalok, s a tanulás után szabad tánc is van, sőt Kolozsváron az aprók táncházában 3 éves kortól foglalkoznak a gyermekekkel is.

A romániai televízió magyar nyelvű adása népszerű ifjúsági műsorában, a Kalákában több vidék táncrendjével ismertette meg a nézőket. A különböző városok táncház-zenekarainak közös hanglemezét – melyen Kallós Zoltán és Demény Piroska gyűjtései mellett a fiatalok saját gyűjtésű dallamai is szerepelnek – órák alatt szétkapkodták.

¹ Az erdélyi táncházmozgalom kezdeteiről a Honismeret 1979. 3. számában adtunk hírt. (Szerk.)